

Prefață

În bogata literatură memorialistică legată de al Doilea Război Mondial – timp de decenii, vedeta cercetării istorice – amintirile simplilor combatanți, ale celor care au luptat în prima linie și au trăit permanent sub spectrul morții, sunt relativ rare în comparație cu scrierile liderilor politici, diplomaților, militarilor de rang înalt, ofițerilor de stat-major, ofițerilor de informații etc. Explicația unui asemenea fenomen ține de poziția persoanelor în cauză; faptul că s-au aflat, de regulă, în spatele frontului le-a oferit momente de răgaz în care au reușit să rețină diferite aspecte ale marii încleștări din anii 1939–1945.

Pentru infanterist, artilerist, tanchist, genist și alți militari aflați pe linia de contact, asemenea clipe de liniște, denumite generic „pauze operative”, au fost foarte puține, fiind consacrate, de regulă, odihnei și refacerii forțelor. În plus, trebuie luate în considerare rata foarte mică de supraviețuire a celor din linia întâi, precum și gradul redus de instruire al multor soldați.

Autorul nu se referă la proiectele strategice ale beligeranților, nu descrie operațiile la care ia parte, ci vorbește pe scurt despre deciziile marilor comandamente, despre conduita comandanților de rang înalt și mijlociu, la care, de altfel, nici nu are acces. Scopul lui este acela de a relata experiența personală, de a reține observațiile și impresiile legate de luptele la care a participat, de război în general. Secvențele rememorate

constituie un tablou cutremurător a ceea ce înseamnă conflictul armat purtat cu mijloace tehnice moderne.

Günther K. Koschorrek, pe atunci în vârstă de numai 18 ani, și-a început „aventura” în octombrie 1942. Cea dintâi destinație este Stalingrad, unde era în toi gigantica încleștare care a influențat în mod decisiv desfășurarea conflictului. Prima misiune încredințată, cea de aprovizionare a trupelor aflate în contact cu inamicul, este de natură să-i arate hidoșenia războiului și să-i spulbere elanul din perioada de instrucție. Reușind să se salveze ca prin minune din încercuire, își pune întrebări cu privire la cauzele eșecului trupelor germane în bătălia Stalingradului. Autorul taxează dur propaganda oficială, care vorbea de „înaintarea mândră, victorioasă a armatei germane”, când, în realitate, era vorba de un dezastru, Armata 6, condusă de generalul, devenit ulterior feldmareșal, Friedrich von Paulus, căsătorit cu româncele Elena Solescu, fiind încercuită și nimicită.

Sunt amintiți și românii, care, notează autorul, au cedat în fața ofensivei sovietice, fără a da alte detalii. Sub raport istoriografic, secvența românească a bătăliei de la Stalingrad este bine documentată. România a avut în marea confruntare de pe Volga un corp expediționar de 253 957 de oameni, iar pierderile s-au cifrat la 158 854 de militari (morți, răniți și dispăruți). Deși loviturile principale ale armatei sovietice din zilele de 19 și 20 noiembrie 1942 s-au dat în fâșiile de apărare ale celor două armate române, planul operației „Uranus” a fost stabilit de către Înaltul Comandament Sovietic în cursul lunii septembrie a anului 1942, cu mult înainte ca marile unități române să intre în dispozitiv. Partea germană a pus eșecul pe seama românilor, care, la rândul lor, îi acuzau pe partenerii de alianță de nerespectarea obligațiilor asumate la începutul campaniei și angajarea total deficitară a forțelor pe front. Prin urmare, camaraderia româno-germană a fost serios și iremediabil zdruncinată.

Mitraliorul Günther K. Koschorrek, aflat în dispozitiv la sud de Cir, susține prima lui luptă adevărată – o înclăștare teribilă, care s-a întipărit adânc în conștiința sa. A ucis dușmani, a văzut întâia dată morți. „Mi se strânge stomacul, scrie el, și nu pot să privesc la chipurile lor palide. Acum văd pentru prima oară trupuri fără viață și înțeleg ce înseamnă moartea. Când ești tânăr, ai tendința să alungi departe aceste gânduri, dar aici nu ai cum să scapi de ele. Oamenii aceștia sunt dușmanii noștri, dar, chiar și așa, sunt făcuți din carne și sânge, exact la fel ca noi. Și, așa cum zac ei acum aici, aș putea să zac eu sau unii dintre ai noștri morți și nemișcați în zăpada rece ca gheața.” Îl îngrozește gestul unui *Unteroffizier* care trage cu arma în cadavre pentru ca nu cumva un inamic să rămână viu. Și sovieticii procedau de aceeași manieră, astfel că explozia de ură era reciprocă.

Deși, cu timpul, se va căli, frica de moarte va rămâne aceeași în fiecare înclăștare, în fiecare moment al luptei. Alături de ea, foamea va domina gândurile lui și ale camarazilor săi, astfel că dorința de a și-o astâmpăra va trece, nu o dată, înaintea supraviețuirii.

La jumătatea lui decembrie 1942, este rănit prima oară, iar, în convalescență, află de nefericita soartă a trupelor rămase în punga de la Stalingrad. În satul natal, nu i se acordă atenție. Câțiva îl întreabă despre situația de pe front, dar nu dau crezare celor povestite, întrucât propaganda este mult mai puternică.

Refăcut, Günther K. Koschorrek este trimis mai întâi în Franța și apoi în Italia, care a ieșit din războiul dus alături de Germania și a încheiat armistițiul cu Aliații. Prin urmare, sarcina inițială a armatei germane din Peninsula era să dezarmeze unitățile italiene, operație care s-a desfășurat cu succes. Primește ordin să ucidă trei presupuși partizani, dar nu-i execută, întrucât nu poate măcelări oameni fără apărare.

A revenit în iadul de pe Frontul de Est într-un moment critic pentru armata germană, obligată să se replieze în fața

„ofensivei noroaielelor”, purtată de armata sovietică în toamna anului 1943 și iarna anului 1944. Trece prin situații foarte grele, îi mor mulți camarazi și asistă îngrozit la tratamentul inuman aplicat de comisarii sovietici propriilor ostași, obligați să înainteze în pofida focului ucigător. Totodată, constată brutalitățile săvârșite de sovietici la adresa localnicilor, care au trăit sub ocupație germană și care, sub stigmatul colaboraționismului, sunt uciși fără milă. Uneori, asemenea crime sunt puse pe seama germanilor.

În acest infern însă, există și momente de umanitate, precum cel al dragostei înfiripate între Katia, o localnică, și Paul Adam, colegul lui Koschorrek. În următoarea confruntare, Adam este ucis de un lunetist pe întinsul stepei rusești. Autorul suferă cumplit că nu a putut îndeplini rugămintea Katiei de a avea grijă de Paul.

În retragere, el și camarazii lui descoperă alimente și echipamente americane la militarii sovietici, rezultat al sprijinului masiv pe care SUA l-au furnizat Uniunii Sovietice în anii războiului, subiect relativ marginalizat de istoriografia sovietică și rusă. Calvarul pe care-l trăiesc ia sfârșit pentru o scurtă perioadă, subunitatea lui fiind transferată, pe calea aerului, în România, la Chișinău, oraș care „arată ca o cutie de bijuterii în comparație cu murdăria și noroiul din Rusia. Are chiar un aer occidental”. Sunt câteva zile de refacere în care își recapătă vigoarea și se delectează cu „deliciosul vin galben-auriu românesc”.

Nu după mult timp însă, marile unități sovietice ocupă nord-estul României, fiind oprite, în prima jumătate a lui aprilie 1944, de forțele germane și române, la nord de masivul Cornești, pe aliniamentul care unea pantele de est ale Carpaților Orientali, Târgu Neamț, Târgu Frumos, nordul Iașului, nordul Chișinăului și Nistrul inferior. Aici, frontul a cunoscut o relativă acalmie până la 20 august 1944, când

fronturile 2 și 3 ucrainene au declanșat ofensiva victorioasă împotriva Grupului de Armate „Ucraina de Sud”, compus din două armate germane și două române.

Aflat pe frontul din mijlocul Moldovei, autorul are aprecieri dure la adresa corpului ofițeresc român, acuzând lipsa lui de disciplină, de responsabilitate în coordonarea acțiunilor de luptă. Relația dintre ofițeri și subordonați în armata română se apropie de „iobăgie”, ostașii de rând fiind maltratați și jigniți.

Cititorul este, fără îndoială, interesat să afle în ce măsură cele relatate corespund realității. Desigur, camaraderia de arme româno-germană a cunoscut o deteriorare gravă după tragedia de la Stalingrad, iar aprecieri similare din partea partenerilor de alianță le întâlnim des în documente. Tot atât de adevărat este însă faptul că asemenea fenomene nu reprezintă o excepție în istoria militară românească, fiind prezente atât în timp de război, cât și în timp de pace. Deși, încă de la venirea lui Carol I pe tron, s-a interzis bătaia în armată, interdicția fiind reluată apoi în numeroase acte normative (legi, ordine, instrucțiuni), acest comportament nu a fost eradicat niciodată, perpetuându-se din generație în generație.

În Moldova, ca urmare a eroismului dovedit anterior pe câmpul de luptă, lui Günther K. Koschorrek și colegilor săi li se acordă mai multe distincții. El primește Crucea de Fier, clasa a II-a, dar acest lucru nu contribuie la creșterea moralului. Refuză să fie avansat în grad, întrucât nu vrea să se lipsească de mitraliera grea, armă care, în confruntările dure, îi dă un sentiment de siguranță mai mare.

Regimentul din care face parte este mutat, în a doua parte a lunii iulie 1944, în Polonia, astfel că autorul nu a mai fost martor la întoarcerea armelor de către România la 23 august 1944. A aflat de atentatul eşuat comis împotriva lui Hitler la 20 iulie, iar măsurile luate, de întărire a controlului politic, îi provoacă repulsie.

În noul teatru de operații, armata germană s-a confruntat cu o situație deosebit de gravă, Grupul de Armate „Centru” fiind practic spulberat de sovietici. Autorul ajunge la concluzia că totul este pierdut, el și camarazii lui luptând „numai datorită simțului datoriei ce le-a fost inculcat”. Norocul îi surâde din nou, astfel că reușește să rămână în viață, nefiind descoperit de inamic, care nu se mai încurca să ia prizonieri. În următoarea luptă însă este rănit. Nu scapă de front decât pentru scurtă vreme. Astfel, la mijlocul lui octombrie 1944, ia parte la bătălia de la Nemmersdorf, unde constată atrocitățile săvârșite de militarii sovietici la adresa populației.

După un scurt stagiu în Polonia, este transferat în Danemarca, lângă Aarhus. Întors pe front, este rănit din nou, la 26 martie 1945, de o schijă. Este transferat la spitalul din Jena, apoi la cel din Marienbad, care va fi ocupat de trupe americane. Aici, prizonierii germani sunt predați sovieticilor, perspectivă care îl îngrozește. De aceea, în pofida riscurilor de a muri de septicemie, își provoacă o infecție la rana pe cale de vindecare, scăpând astfel de „iadul din Siberia”.

În spital, face un gest cu o încărcătură simbolică aparte. Schimbă decorațiile primite, devenite inutile, pe câteva pachete de țigări, militarii americani fiind mari amatori de asemenea suveniruri. Este eliberat, dar trăiește un ultim moment de umilință, când un soldat ceh, sub amenințarea armei, îi ia ghețele noi, obținute cu greu din depozit.

Astfel se încheie povestea unuia dintre supraviețuitorii celui mai distrugător conflict militar pe care l-a cunoscut omenirea. Mărturia lui, redată într-un mod realist, fără inserții ideologice, patriotarde, fără sentințe sau incriminări, este semnificativă pentru milioanele de oameni prinși în această cumplită horă a morții pornită de nesățiosul zeu Marte.

Capitolul 12

Intermezzo mortal

Orașul Chișinău arată ca o cutie de bijuterii în comparație cu murdăria și noroiul din Rusia. Are chiar un aer occidental. Este 27 martie 1944 și se spune că rușii au trecut deja Prutul și înaintază în Moldova. Din oraș au fost evacuate unitățile de comunicații, așa că acum întâlnim pe străzi numai unități germane și române din linia frontului. Soarele de primăvară tocmai începe să-și încerce puterile, lăsându-ne să profităm din plin de cele mai multe zile. Primim aproape în fiecare zi un pahar din deliciosul vin galben-auriu românesc. După săptămânile de restriște ale retragerii, simțim o vigoare nouă, care ne redă speranța.

Dar nu durează mult. Inamicul, care are și el probleme cu noroiul adânc, și-a adus tancurile și armamentul greu, a împins înapoi frontul românesc între Iași și Roman, pe o distanță considerabilă, ocupând linia ferată și drumurile importante dintre Chișinău și Iași. Primim ordin să recuperăm aceste zone, ceea ce reușim, cu ajutorul Panzergrenadierregiment „Grossdeutschland”. Aceasta nu era unitatea Waffen SS cu același nume, ci o unitate de luptă bine echipată, lângă care luptasem de multe ori în trecut.

În această perioadă am fost rănit din nou în picior, dar am reușit să mă odihnesc câteva zile la trenuri. Waldi și Gustav

Koller avuseseră și ei probleme. Ca urmare a unei răni anterioare la picior, Gustav alerga cu dificultate, așa că rămânea adesea la trenul de aprovizionare. Din momentul când am ajuns în România, el și Warias au fost repartizați în grupa noastră. Între timp, trenurile noastre au fost deviate spre Iași, un oraș cu aproximativ 100 000 de locuitori.

1 aprilie 1944

Unitatea noastră este folosită din nou ca să-l împingă înapoi pe dușmanul care străpunsese pozițiile românești. Acum luptă lângă Horlești. Eu sunt tot la trenurile din spatele frontului și sunt încântat că pot rămâne aici pentru moment! Vremea s-a schimbat complet. De dimineață începuse să plouă, dar după aceea s-a stârnit o furtună de zăpadă puternică, la fel de cumplită ca aceea pe care o trăisem în 1942 în Rusia. Într-un interval de timp foarte scurt, totul s-a acoperit de zăpadă și drumurile au devenit impracticabile. Armele noastre sunt atât de înghețate, încât contraatacul este amânat.

6 aprilie 1944

Furtuna de zăpadă a durat vreme de trei zile și abia astăzi oamenii noștri se pot întoarce acasă. Au trecut prin condiții extrem de grele.

7-14 aprilie 1944

Inamicul este acum la numai patru kilometri de Iași. A cucerit din nou pozițiile românești cu tancuri și infanterie și avansează spre oraș. Unitatea noastră asigură securitatea flancului nordic, iar Regimentul 26 și câteva batalioane de tancuri atacă inamicul. Intrăm în luptă ceva mai târziu, fiind atacați și bombardați de avioane rusești. În zilele următoare suntem

implicați în mod continuu în lupte grele și retezăm vârfurile înaintării trupelor inamice, izolându-le total de grosul atacatorilor. Drept urmare, inamicul se oprește în loc. Am ratat vacanța de Paști. În aceste două zile luăm cu asalt tranșeele ocupate de unități sovietice puternice și îl forțăm pe inamic să se retragă înapoi, spre nord.

15 aprilie 1944

Românii se pot întoarce acum la pozițiile anterioare, dar ne mirăm cum de pot ofițerii lor să pornească la acțiune ca la paradă, ferchezuiți și cu uniforme perfect călcate. Când am ocazia să vorbesc cu un soldat român din Banat, care știe bine germana, aflu că ofițerii lor părăsesc adesea pozițiile în timpul nopții și merg cu mașina la Iași „ca să se distreze cu femeile”. În această atitudine lipsită de disciplină văd unul din motivele pentru care ori de câte ori un inamic puternic le atacă pozițiile, românii își părăsesc tranșeele și dezertează. În armata lor trebuie să fie o relație incredibilă între ofițeri și trupe – ceva care seamănă cu iobăgia. Am văzut deseori ofițeri care îi biciuiau pe soldați sau îi loveau cu piciorul. (Apropo de aceasta, am constatat același comportament și la unguri.) Odată, pe când eram pe poziții în apropiere de români în fața orașului Iași, am auzit orgiile la care se dedau ofițerii din spatele nostru în timpul nopții, deși eram în tranșeele frontului. Ca farsă, dar și pentru că eram furioși, am tras niște trasoare și am aruncat câteva grenade ca să facem mai mult zgomot și ne-am prăpădit de răs, când au luat-o la goană pe jumătate beți și pe jumătate dezbrăcați.

18-22 aprilie 1944

Waldemar Krekel și Gustav Koller sunt recomandați pentru a fi promovați ca *Unteroffizier*, iar eu îi ajut să-și scrie

declarațiile personale și să-și formuleze corect cererile. În *Schwadron* se știe că nu am ambiție să devin *Gruppenführer*. Nu am spus niciodată care este motivul real, pentru că nu vreau să fiu înțeles greșit sau să mi se reproșeze că evit să-mi asum răspunderea. Adevărul este că mă descurc cât se poate de bine cu mitraliera grea și simt că cel mai bun mod în care îmi pot servi unitatea este să rămân mitralior-șef. Dar nu voi ascunde faptul că fără mitralieră mă simt ca și când aș fi în pielea goală. Bătăliile sunt dure și mă bizui pe ajutorul lui Dumnezeu și pe faptul că sunt înarmat cu o armă puternică, pe care pot conta întotdeauna. Și sunt mândru că, alături de Fritz Hamann, sunt ultimul „prim-mitralior” din *Schwadron* care a supraviețuit din septembrie 1943 fără nicio rană gravă și, drept urmare, am contribuit la succesele pe care le-am repurtat în numeroase ocazii.

Suferințele îndurate în timpul războiului și-au pus amprenta asupra mea. Stresul continuu necesită intervale tot mai lungi de recuperare. Iar acestea se asigură mai puțin prin perioade regulate de permisie și mai mult printr-un minutat *Heimatschuss*, dar fără să provoace în niciun caz cicatrice definitive.

25 aprilie 1944

În timpul scurtei noastre perioade de odihnă, *Schwadron*-ul este din nou onorat cu decorații. Pe lângă mai multe Cruci de Fier Clasa I, sunt acordate două Cruci de Fier clasa a II-a, una unui *Feldwebel* din plutoanele de pușcași și cealaltă mie. Ca urmare a participării neîntrerupte la lupta corp la corp începând de la capul de pod de la Nikopol până în prezent, noi, supraviețuitorii escadronului nostru, primim acum Insigna de Argint pentru Lupta corp la corp. Dar nu cred că aceste

decorații contează prea mult pentru moralul meu. Sufăr de un fel de spaimă spirituală, așa cum avusesem la Rîciov, când începuse cursa morții.

Situația actuală este totuși diferită. De aceea mă gândesc că neliniștea mea a fost provocată de numeroasele lupte de aproape prin care am trecut, care mă lăsaseră oarecum nevătămat, dar acum își spuneau cuvântul asupra corpului meu. Când am început să mă gândesc la aceasta câteva zile mai târziu, mi-a venit în minte că este ca și când ai căuta un fel de perdea, înainte să treci printr-o experiență neplăcută iminentă, deși imediat ce aceasta trece, mă simt din nou normal. Privind retrospectiv lucrurile, mi se pare că această frământare lăuntrică apărea întotdeauna înainte să fiu rănit, chiar dacă era vorba numai de o rană ușoară.

28 aprilie 1944

De când *Oberleutnant*-ul a preluat din nou comanda *Schwadron*-ului, chiar și noi, „bătrânii” care ne săturaserăm de atâtea înțeleștări, am simțit un fel de renaștere a dorinței de luptă. Purtarea lui calmă și sigură – mai ales în săptămânile grele din România – ne dă puterea și elanul să ducem la bun sfârșit luptele corp la corp. Ne conduce întotdeauna în timpul atacului de pe front și știu că suntem cu toții gata să mergem și în iad pentru el. Dar uneori este prea nechibzuit. De exemplu, nu l-am văzut niciodată purtând cască pe cap, nici chiar în timpul focurilor intense de artilerie sau de mortiere. Poartă întotdeauna cascheta ușoară de ofițer peste părul negru, puțin ondulat, ceea ce îi dă o înfățișare tinerească și cutezătoare. Deși a fost rănit de mai multe ori, este convins – ca noi toți, de altfel – că va supraviețui. Și întrucât a trecut prin multe situații grele și a scăpat nevătămat, a devenit un simbol al invulnerabilității.

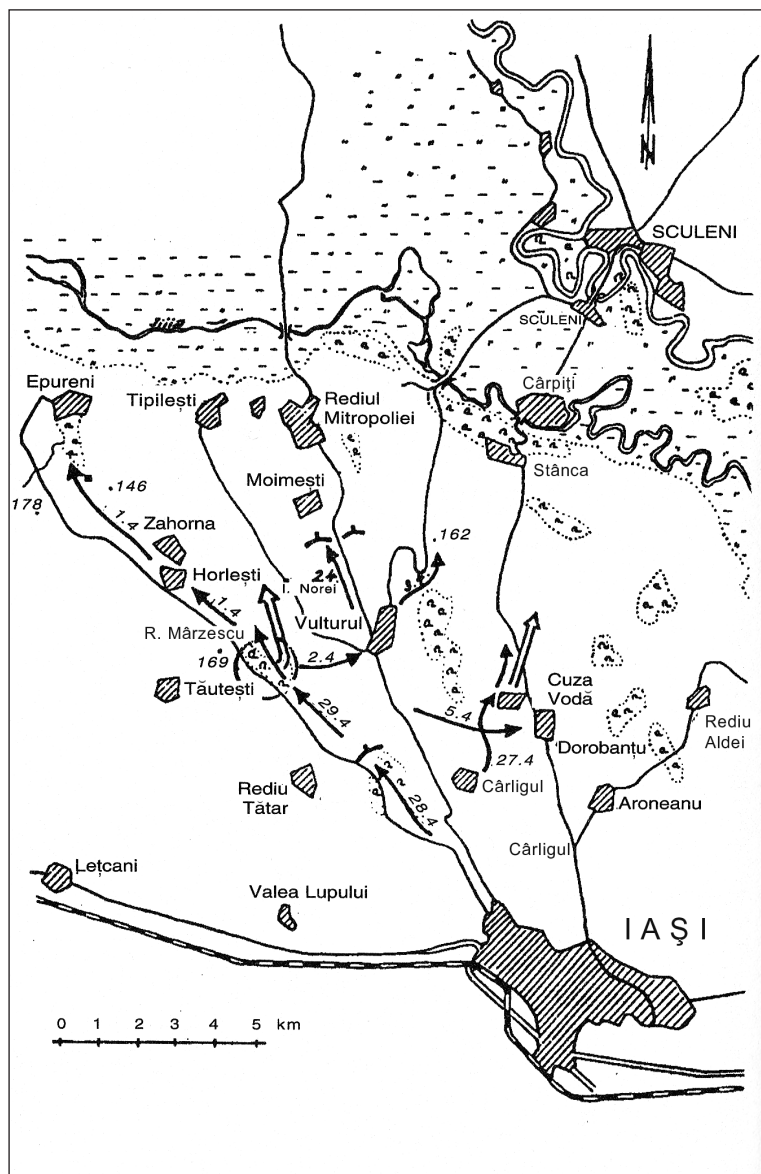
De aceea, suntem cu atât mai crunt loviți când, în timpul unui atac, viața îi este secerată brusc de un obuz ce îi despică țeasta.

Ca să nu anticipez însemnările despre moartea lui, voi urmări succesiunea evenimentelor și voi începe spunând că într-o frumoasă zi de primăvară ne aflam pe poziție lângă un sat românesc și ne încălzeam la soare. Deși nu detectam nicio mișcare în sat, știam că fusese ocupat de ruși. Totul pare liniștit, aproape senin. Soarele de primăvară se joacă pe iarba verde și proaspătă din jurul nostru. Căldura ne toropește și ne obosește, chiar ațipesc puțin pe marginea adăpostului individual. Mă uit la șeful meu, care stă așezat pe pământ într-o adâncitură din apropiere. Cioplește o formă nouă în bastonul lui noduros. Toți soldații se bucură de soare, de pacea și de liniștea interludiului dintre luptele sângeroase ale acestui război brutal. Niciun fel de obuze nu zboară prin spațiul ce separă cele două linii de front; numai din când în când lălăitul unor bețivani sau strigătul ascuțit al unei românce arată că Ivan este ocupat în sat.

Cu câteva zile înainte, într-un sat recent ocupat, culesesem un Ivan beat crișă din patul unei românce care țipa. Nu se putea ține deloc pe picioare și nici nu mai știa că este la război și că noi suntem inamicii. Întrucât nu era în stare să meargă împreună cu ceilalți prizonieri, am decis să-i scoatem toate hainele de pe el și să le aruncăm într-un puț. Apoi l-am azvârlit între niște găini speriate, pe o grămadă de bălegar. Din păcate, nu puteam să așteptăm să se trezească; speram ca româncele să nu-l lase să scape prea ușor.

Tocmai discutam despre acest incident acum câteva zile cu Warias și cu Fritz Hamann și ne imaginam cum se trezise Ivan, când îl auzim pe șef exclamând surprins:

— Ce i-a apucat pe Ivanii ăia de acolo?

Retragerea prin România, în apropiere de Iași. Regimentul 21 Panzergrenadier, 1-29 aprilie 1944

Cuprins

<i>Prefață</i>	5
<i>Introducere</i>	11
Capitolul 1 — <i>Pe drum</i>	17
Capitolul 2 — <i>Luptele de la Stalingrad</i>	33
Capitolul 3 — <i>Ca prin urechile acului</i>	52
Capitolul 4 — <i>Amânare în ultimul moment</i>	71
Capitolul 5 — <i>Zăpada însângerată nu cade din cer</i>	96
Capitolul 6 — <i>Un moment de răgaz</i>	139
Capitolul 7 — <i>Vânătoarea partizanilor italieni</i>	151
Capitolul 8 — <i>Înapoi în infernul rus</i>	162
Capitolul 9 — <i>Alarmă la capul de pod de la Nikopol</i>	178
Capitolul 10 — <i>Teamă și ură în loc de lacrimi</i>	213
Capitolul 11 — <i>Prin noroiul fără fund</i>	236
Capitolul 12 — <i>Intermezzo mortal</i>	263
Capitolul 13 — <i>De la Crucea de Cavalier la crucea din lemn</i>	281
Capitolul 14 — <i>Condamnat la moarte</i>	291
Capitolul 15 — <i>Vulturii pândesc la Nemmersdorf</i>	312
Capitolul 16 — <i>Din Polonia în paradisul nebunilor</i>	320
Capitolul 17 — <i>Mai bine mort decât în Siberia</i>	331